

STATUTY PAPIESKICH DZIEŁ MISYJNYCH

Statuty Papieskich Dzieł Misyjnych (PDM) zostały zatwierdzone 26 czerwca 1980 r. przez Jego Świątobliwość Jana Pawła II i przewidywały ich uaktualnianie co pięć lat, tymczasem były one w użyciu przez kolejnych 25 lat. W tym czasie, stosownie do prośby Ojca Świętego, prowadzono liczne prace przez ekspertów Kongregacji Ewangelizacji Narodów (KEN) jak również zorganizowano różne spotkania robocze komisji misjologicznych i dyrektorów krajowych PDM.

Różne czynniki miały wpływ na opóźnienie związane z aktualizacją Statutów: ukazanie się nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego (25 stycznia 1983 r.), encykliki *Redemptoris missio* (7 grudnia 1990 r.), publikacja Instrukcji KEN *Cooperatiomissionalis* (1 października 1998 r.), które przedstawiły nowe struktury pracy, szybkie zmiany warunków społeczno-politycznych i religijnych na terytoriach misyjnych, jak również bezpośrednie zaangażowanie Kościołów i laikatu w dziedzinie misyjnej.

W tym kontekście ciągłej odnowy PDM widziały potwierdzenie swojej pozycji w Kościele, zgodnie z zaleceniami II Soboru Watykańskiego: "Tym bowiem Dziełom słuszenie należy przyznać pierwszeństwo" (DM, 38). Musi być zachowana wiara w ich charyzmat animacji i współpracy misyjnej na wszystkich poziomach i we wszystkich stanach życia kościelnego: "Hasłem powinno być: Wszystkie Kościoły dla nawrócenia całego świata" (RMis, 84).

"Skoro Dzieła te zależą od Papieża i całego Kolegium Biskupów, w prowadzeniu swej działalności Dzieła Misyjne zależą w skali powszechnej od Kongregacji Ewangelizacji Narodów, a na szczeblu lokalnym od Konferencji Episkopatów i od Biskupów poszczególnych Kościołów, we współpracy z istniejącymi ośrodkami zajmującymi się rozbudzaniem ducha misyjnego: wnoszą one w świat katolicki ducha uniwersalizmu i posługi misjom, bez którego nie ma autentycznej współpracy" (RMis, 84).

Zresztą zakończenie redakcji tych Statutów było zadaniem priorytetowym: wymagało trzech lat pracy z udziałem Dyrektorów Krajowych Dzieł podczas dwóch dorocznych Zgromadzeń Ogólnych (2003; 2004), a także współpracy Biskupów i Dyrektorów Krajowych, reprezentantów pięciu kontynentów przy okazji ich Zgromadzeń Specjalnych. Ten dokument przedstawiamy w dwóch częściach: pierwsza dotyczy historii oraz doktryny, natomiast druga dotyczy norm.

Po pogłębionej weryfikacji i aprobacie Zgromadzenia Plenarnego, gromadzącego członków Kongregacji Ewangelizacji Narodów, stosownie do życzenia Jego Świątobliwości Jana Pawła II, podpisałem tekst obecnych STATUTÓW podczas Dorocznego Zgromadzenia PDM, mającego wyjątkowo miejsce w Lyonie 6 maja 2005 r. z okazji inauguracji odnowionego domu Pauliny Jaricot. Mam nadzieję, że to uaktualnienie przyczyni się do dania nowego impulsu tym wszystkim, którzy oddają się ze specjalnym zaangażowaniem animacji i współpracy misyjnej w Kościele.

Te odnowione STATUTY wejdą w użycie 26 czerwca 2005 r., w 25. rocznicę ich zatwierdzenia przez Jana Pawła II. W siedzibie Kongregacji Ewangelizacji Narodów, 2 czerwca 2005 r.

Pierwszy rok pontyfikatu Jego Świątobliwości Benedykta XVI Kardynał CrescenzoSepe+ Henryk Hoser SAC

I. HISTORIA I DOKTRYNA

Fundament misji "ad gentes"

1. "Kościół pielgrzymujący jest misyjny ze swej natury, ponieważ swój początek bierze wedle planu Ojca z posłania (ex missione) Syna i z posłania Ducha Świętego 1.

Tak zrozumiane zaangażowanie misyjne jest istotne dla wspólnoty chrześcijańskiej. Poprzez takie zaangażowanie chrześcijanie przygotowują się do misji i są ukierunkowani na dynamikę duchową chrztu, który polega na gromadzeniu się w komunii wokół Chrystusa i uczestnictwie w Jego

misji². Jako dzieło Boże w ludzkiej historii misja nie jest zwykłym narzędziem, ale wydarzeniem, które oddaje wszystkich do dyspozycji Ewangelii i Ducha.

2. Misja zawsze musi mieć swoją bazę, centrum i szczyt swojej dynamiki jasnego przepowiadania, że to w Jezusie samym "ofiarowane jest każdemu człowiekowi zbawienie, jako dar łaski i miłosierdzia Bożego"³.

3. Świadczenie życia, głoszenie Ewangelii, tworzenie Kościołów lokalnych oraz ich praca na rzecz inkulturacji, dialog międzyreligijny, formacja sumień dotycząca zastosowania doktryny społecznej Kościoła, troska o najmniejszych i konkretne świadectwo miłości ukazują misyjny wysiłek Kościoła.

Aktualność misji "ad gentes"

4. Uznając konieczność misji ad gentes, papież Jan Paweł II potwierdził jej aktualność i profetycznie wskazał jej owoce: "Widzę świt nowej epoki misyjnej, która stanie się okresem promiennym i bogatym w owoce, jeśli wszyscy chrześcijanie, a w szczególności misjonarze i młode Kościoły, odpowiedzą z wielkodusznością i świętością na wołania i wyzwania naszych czasów"⁴.

Liczne fakty potwierdzają, na ile prawdziwe jest twierdzenie, że: "Wiara umacnia się, gdy jest przekazywana!"⁵. "Wzrosła wszędzie liczba Kościołów lokalnych mających własnych biskupów, duchowieństwo i osoby oddające się apostołstwu; wspólnoty chrześcijańskie głębiej włączają się w życie narodów; komunie pomiędzy Kościołami prowadzi do żywej wymiany dóbr duchowych i darów; ewangelizacyjne zaangażowanie świeckich dokonuje zmian w życiu kościelnym; Kościoły partykularne otwierają się na spotkanie, dialog i współpracę z wyznawcami innych Kościołów chrześcijańskich i innych religii. Przede wszystkim dochodzi do głosu nowa świadomość: że misje dotyczą wszystkich chrześcijan, wszystkich diecezji i parafii, instytucji i organizacji kościelnych"⁶. Przekonanie, że "posłannictwo Kościoła jest szersze niż "komunia między Kościołami"⁷, prowadzi do ukierunkowania ich komunii na misję.

5. Te pozytywne rezultaty są tak cenne, ponieważ dojrzewały w warunkach, w których nowe trudności doszły do już wcześniej istniejących: od sekularyzowanej mentalności coraz bardziej obecnej w pytaniach na temat wartości zbawczych religii niechrześcijańskich przez źle zrozumiany szacunek wobec sumienia, który nawrócenie uważa za zbyteczne, a w promocji ludzkiej widzi cel sam w sobie.

Wzajemne nałożenie się kategorii geograficznych, kulturowych i społecznych - właściwych globalizacji, domaga się poświęcenia specjalnej uwagi "nowym miejscom, w których należy głosić Ewangelię"⁸ i, jak na przykład w wielkich aglomeracjach miejskich, zjawiskom wzrastającej biedy, migracji, młodym, światu kultury i poszukiwaniom naukowym, środkom komunikacji społecznej i stosunkom międzynarodowym⁹.

Od misji Kościoła do współpracy misyjnej wszystkich ochrzczonych

6. Posłanie Kościoła ad gentes zakłada współpracę wszystkich wierzących: "Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam"¹⁰. "Udział wspólnot kościelnych i pojedynczych wiernych w realizacji tego Bożego planu nazywa się "współpracą misyjną"¹¹.

Oto dlaczego Kościół raduje się widząc, że coraz więcej zgromadzeń oraz instytucji, które tradycyjnie poświęcają się misji ad gentes, ukazuje dzisiaj także lepsze formy promocji ewangelizacji oraz samych uczestników misji: kapłanów diecezjalnych i innych duchownych, świeckich, stowarzyszeń wolontariatów i rodzin, służb specjalistycznych, partnerstwa, wymiany personelu i doświadczeń duszpasterskich.

7. Wszyscy nowi uczestnicy powinni być zachęceni i nikt nie powinien im przeszkadzać: "nikomu zatem nie można utrudniać uczestniczenia we wzajemnej wymianie miłości i misyjnego dynamizmu Kościoła" 12. Chodzi o usytuowanie tej wymiany w ramach komunii i braterstwa, którego gwarantem jest Kościół, kiedy się otwiera lub zamyka. Z ich komunii w wielości rodzi się nie tylko lepsza wzajemna współpraca, ale także rzeczywiste braterstwo w Kościele, które staje się autentyczną treścią i fundamentem misji. Inicjatywy winny zmierzać do informacji na temat problemów misyjnych i ku tym sprawom, którym są poświęcone jak formacja mentalności i stylu życia bardziej spójnego zarówno osób, jak i wspólnot. To wszystko należy również do tej nowej wrażliwości.

8. Aby promować, podtrzymywać i koordynować komunie pomiędzy wszystkimi podmiotami misyjnymi, zostały utworzone liczne organizacje kościelne: komisje i biura zorganizowane przez Konferencje Episkopatów, zasady współpracy między instytucjami misyjnymi, ośrodki naukowe do pogłębiania studiów, organizacje w miejscu realizacji misji. W takim kontekście Sobór Watykański II, uznając jednoznacznie odpowiedzialność Kolegium Biskupów za misje, powierzył Kongregacji Ewangelizacji Narodów zadanie, by koordynowała "zarówno dzieło misyjne, jak i współpracę misyjną" 13. Dla podtrzymania tej współpracy Kongregacja "ucieka się na pierwszym miejscu (praesertim) do Papieskich Dzieł Misyjnych, to znaczy do Dzieła Rozkrzewiania Wiary, Dzieła Świętego Piotra Apostoła, Dzieła Misyjnego Dzieci i Papieskiej Unii Misyjnej" 14. W dziele formacji i współpracy misyjnej to Papieskim Dziełom Misyjnym "słusznie należy się pierwszeństwo" 15 i "główne zadanie" 16.

Początki Papieskich Dzieł Misyjnych

9. Łaska odnowy misyjnej zawsze pomagała Kościołowi poszerzać obszar wiary i miłości aż po krańce ziemi. W bogatym kontekście pobożności XIX wieku droga głoszenia znalazła nowy impuls dzięki licznym osobom, które przynaglone miłością Chrystusa wobec ludzkości 17 i podtrzymywane przez silną duchowość nieustannej modlitwy, mogły przeżywać swoje własne oddanie się misjom aż do uznania ich za dar Boga dla Kościoła. Jest rzeczą konieczną przypomnieć nazwiska: Paulina Maria Jaricot (1799-1862), która jest u początków Dzieła Rozkrzewiania Wiary; Karol August Maria de Forbin Janson (1785-1844), biskup Nancy, założyciel Dzieła Misyjnego Dzieci; Joanna Bigard (1859-1934), która wraz ze swoją matką Stefanią dała życie Dziełu Świętego Piotra Apostoła; błogosławiony Paweł Manna (1872-1952), misjonarz, założyciel i animator Unii Misyjnej Duchowieństwa.

10. Charyzmatyczne pochodzenie Papieskich Dzieł Misyjnych ukazuje się jasno od zawsze, począwszy od inspiracji ich założycieli i wizji wiary pierwszych współpracowników. Odpowiedzialnym różnych grup (misyjnych), zgromadzonym w Lyonie 3 maja 1822 r., ich przewodniczący zadeklarował: "Jesteśmy katolikami i musimy założyć coś katolickiego, czyli coś uniwersalnego. Nie powinniśmy pomagać tylko takiej czy innej misji, ale wszystkim misjom na świecie" 18. Historia poszczególnych Dzieł potwierdziła z kolei ich oryginalność charyzmatyczną. Narodzone z ludu Bożego jako prywatne inicjatywy apostołskie wiernych świeckich, potrafiły przekształcić przynależność wszystkich wiernych do Chrystusa we współodpowiedzialność misyjną. Przyjęcie ich za swoje przez różne Kościoły sprawiło, że z kolei Dzieła te przybrały charakter ponadnarodowy i ostatecznie uznane zostały za papieskie i pozostają w bezpośredniej relacji do Stolicy Świętej.

Papieskie Dzieła Misyjne w odnowionym kontekście kościelnym i społecznym

11. Wśród zmian, które skłoniły Papieskie Dzieła Misyjne do powtórnego zdefiniowania swojej roli po Soborze Watykańskim II, chcemy zasygnalizować odkrycie przez Kościoły partykularne obowiązku misyjnego i pojawienie się nowych podmiotów misyjnych. Wypracowanie dróg duchowości i formacji bardziej odpowiednich dla wiernych świeckich i zaakcentowanie charakteru służebnego struktur kościelnych miały wpływ między innymi na przekwalifikowanie ich pozycji. Papieskie Dzieła Misyjne nie uniknęły jednak tej konieczności, odczuwanej w całym kontekście misji, by zaproponować wiarygodne formy animacji i współpracy misyjnej w łonie nowych rzeczywistości, które dojrzały z upadkiem starych ideologii i pojawieniem się zjawiska globalizacji 19.

Natura i znaczenie Papieskich Dzieł Misyjnych

12. Dar Ducha Świętego dany Kościołowi i owoc gorliwości misyjnej ich założycieli sprawiły, że Papieskie Dzieła Misyjne zawsze pragnęły popierać uczestnictwo wszystkich wiernych w życiu apostołskim Kościoła. Jako instytucja kościelna powierzone są one kierownictwu Kongregacji Ewangelizacji Narodów, której podlegają. Ta z kolei zapewnia koordynację działań dla ich większej efektywności oraz ich powszechnej skuteczności. Wymaga się, "aby istniały one i działały we wszystkich Kościołach partykularnych, zarówno tych o dawnej tradycji, jak i młodych" 20 i były uznane za oficjalną organizację 21 współpracy misyjnej wszystkich Kościołów i wszystkich chrześcijan. Dzieła te rzeczywiście mają "pierwszeństwo" 22 we współpracy misyjnej, ponieważ stanowią cenne narzędzie - "są środkiem tak do wpajania katolikom od dzieciństwa ducha prawdziwie powszechnego i misyjnego, jak i do pobudzania do skutecznego zbierania dobrowolnych ofiar na rzecz wszystkich misji, zależnie od ich potrzeb" 23. Tak więc Papieskie Dzieła Misyjne są zalecane wszystkim chrześcijanom "jako uprzywilejowane narzędzia Kolegium Biskupiego, zjednoczonego z Następcą św. Piotra i razem z nim współodpowiedzialnego za Boży Lud, który w całej swej wewnętrznej naturze jest misyjny" 24.

13. Każde Dzieło skupia wspólny wysiłek w celu promowania ducha misyjnego pośród ludu Bożego na sposób sobie właściwy.

Dzieło Rozkrzewiania Wiary ma za cel kształtowanie w wiernych świadomości katolickiej zdolnej do podjęcia całkowitej uległości Duchowi i zaangażowania apostołskiego, otwartego na cały świat. Ma także ambicję przygotowywać specjalnych animatorów misyjnych, którzy pracują w Kościołach partykularnych celem coraz bardziej pełnego uczestnictwa w misji powszechnej. Dzieło to jest szczególnie wrażliwe na formację młodych misjonarzy oraz na misyjny wymiar życia rodzinnego. Wśród najpiękniejszych owoców tego Dzieła należy wspomnieć wprowadzanie Światowego Dnia Misyjnego 25, ustalonego przez Kongregację ds. Rytów dnia 14 kwietnia 1926 r. na przedostatnią niedzielę października.

Dzieło Świętego Piotra Apostoła ma za cel przypomnienie o znaczeniu apostołstwa na rzecz misji i konieczności kształcenia w każdym Kościele, w kontekście duchowym i w lokalnym kontekście kulturowym własnego personelu religijnego, a w szczególności osób konsekrowanych. Wsparcie ofiarowane przez to Dzieło nie dotyczy tylko pomocy ekonomicznej, ale powinno być zakorzenione w modlitwie oraz w życiu natchnionym przez wiarę.

Dzieło Świętego Dzieciństwa lub Dzieło Misyjne Dzieci zawdzięcza swoją pierwotną nazwę chęci zawierzenia go pod opiekę Dzieciątka Jezus. Dzięki przekonaniu, że dzieci mogą być siłą duchową i społeczną rzeczywistej przemiany świata, Dzieło to pragnie wzbudzać ruch wśród dzieci chrześcijańskich, gotowych ofiarować pomoc innym dzieciom. Dzieło zachowuje swój pierwotny charakter misyjny, starając się ukazywać przyczyny wszelkiej przemocy doświadczanej przez dzieci w świecie i wspierając inicjatywy oferujące konkretną pomoc. Te wysiłki będą jeszcze bardziej skuteczne, jeśli są wypełniane w ścisłej łączności z Kościołami lokalnymi i w harmonii z rodzinami, parafiami oraz szkołami.

Unia Misyjna Duchowieństwa, antycypując i przygotowując na przyszłość nauczanie Magisterium Kościoła dotyczące wymiaru misyjnego i powszechnego życia kapłanów 26, uważa za swoje zadanie budzenie gorliwości apostołskiej wśród swoich członków, a dzięki nim w całym ludzie chrześcijańskim. Unia współpracuje w dziele budzenia powołań misyjnych oraz lepszego rozmieszczenia duchowieństwa, podkreślając wartość współpracy pomiędzy Kościołami. Będąc siłą duchowego zaangażowania w nawrócenie świata, budzi ona świadomość ludu Bożego, aby ukazać jaśniej jego zaangażowanie misyjne.

14. Od początku uznając, że odpowiedzialność za misje spoczywa na każdym ochrzczonym, wierni świeccy odgrywają ważną rolę w działalności oraz w kierowaniu Papieskimi Dziełami Misyjnymi. Wymagania misji zapraszają do ponownego uznania ich wartościowego uczestnictwa w tym zakresie zarówno na poziomie diecezjalnym, jak również na poziomie krajowym i międzynarodowym.

Charakter papieski, biskupi oraz autonomia Papieskich Dzieł Misyjnych

15. Papieskie Dzieła Misyjne zostały uznane za papieskie po solidnym zakorzenieniu się i uzyskaniu charakteru międzynarodowego. To papieskie uznanie zostało przyznane trzem pierwszym Dziełom - Dziełu Rozkrzewiania Wiary, Dziełu Świętego Piotra Apostoła, Dziełu Dzieci - dnia 3 maja 1922 r. przez motu proprio *Romanorum Pontificum* papieża Piusa XI. Unia Misyjna Duchowieństwa zyskała charakter papieski dzięki dekretowi papieża Piusa XII z 28 października 1956 r. Tytuł ten gwarantuje pełną eklezjalność, potwierdza pełną uniwersalność oraz przynosi bardziej spójny charakter organiczny i strukturalny.

16. W specjalny sposób Papieskie Dzieła Misyjne są do dyspozycji Namiestnika Chrystusowego, Zwierzchnika Kolegium Biskupów, zwornika i znaku jedności oraz powszechności Kościoła. Na mocy swej posługi Najwyższy Pasterz zna i odczuwa lepiej niż ktokolwiek inny konieczność i potrzeby wszystkich Kościołów i każdego spośród nich. To właśnie Ojcu Świętemu przypada przypominać innym pasterzom o ich powszechnej odpowiedzialności misyjnej i zapraszać do wspólnego z nim wysiłku w ewangelizacji świata 27. Papieskie Dzieła Misyjne, powierzone przez Ojca Świętego Kongregacji Ewangelizacji Narodów 28, idą drogą nauczania i na różnych szczeblach rozwijają koncepcję i współpracę ze względu na powszechną posługę ewangelizacji.

17. "Choć są one Dziełami Papieskimi, należą również do całego Episkopatu i całego ludu Bożego" 29. Oto, dlatego "Dzieła papieskie" pozostają "Dziełami biskupów", zakorzenionymi w życiu Kościołów partykularnych 30. Popierane przez biskupów na szczeblu diecezjalnym i krajowym, Dzieła te prawnie zależą również od nich w ramach ich własnych biskupich kompetencji, zachowując jednak ich papieski charakter z całym poszanowaniem własnych Statutów.

Charakter biskupi kościelnej posługi Dzieł potwierdza dodatkowe uzasadnienie tej posługi na rzecz misji. W rzeczywistości dla każdej diecezji Dzieła te stanowią specyficzne narzędzie, główne i uprzywilejowane w kształtowaniu powszechnego ducha misyjnego na potrzeby komunii i współpracy międzykościelnej, aby ostatecznie służyć głoszeniu Ewangelii.

18. Historyczne przyznanie Dziełom, powstałym z gorliwości wiernych świeckich i kapłanów pełnych pasji wobec misji, charakteru "papieskiego" i "biskupiego", nie ogranicza w niczym ich autonomii, ale poszerza, wzmacnia i gwarantuje ich działanie. Autonomia Dzieł polega na zachowaniu swojej tożsamości oraz celowości 31.

Specyficzny cel Papieskich Dzieł Misyjnych

19. Wśród licznych form posługi ofiarowanej misjom celem specyficznym Papieskich Dzieł Misyjnych było zawsze podtrzymywanie ewangelizacji w ścisłym tego słowa znaczeniu. Nie wykluczając pomocy przynoszonej w dziedzinie promocji ludzkiej oraz w dziedzinie współpracy z organizacjami i stowarzyszeniami katolickimi pomocnymi w dziedzinie socjalnej i zdrowotnej, Dzieła uważają, że "najlepszą służbą bratu jest ewangelizacja, która przysposabia go do urzeczywistniania się jako dziecko Boże, uwalnia go od niesprawiedliwości i integralnie rozwija" 32.

Dzięki funduszowi solidarności (por. Art. 61) Papieskie Dzieła Misyjne na pierwszym miejscu pomagają Kościołom znajdującym się w trudnej sytuacji niedostatku, wspierając je z szacunkiem, aby mogły sprostać swoim podstawowym potrzebom duszpasterskim i misyjnym w perspektywie ich autonomii finansowej, aby z kolei one same były w stanie odpowiedzieć na potrzeby innych 33.

Fundusz solidarności powszechnej

20. Wspólna troska o potrzeby misyjne całego Kościoła i każdego Kościoła partykularnego uczyniła z Papieskich Dzieł Misyjnych źródło komunii i solidarności powszechnej. W dziele uwrażliwiania misyjnego, współpracując z

biskupami, nie zaniedbują wyjaśniać wiernym i pasterzom powszechnego charakteru pierwszeństwa współpracy misyjnej, aby inicjatywy partykularne nie przynosiły uszczerbku wspólnemu wysiłkowi dla podtrzymywania ewangelizacji ludów.

W tym celu trzy pierwsze Dzieła - Rozkrzewiania Wiary, Świętego Piotra Apostoła, Misyjne Dzieci - dają istnienie własnemu funduszowi solidarności, zdolnemu pomóc programom pomocy powszechnej, unikając partykularyzmów i jakiegokolwiek dyskryminacji. Najważniejszy spośród nich jest fundusz powszechnej solidarności (por. Art. 10), powołany i zorganizowany przez Dzieło Rozkrzewiania Wiary, które zarządza ofiarami zebranymi zwłaszcza podczas Światowego Dnia Misyjnego i przeznaczonymi na wszystkie inicjatywy współpracy misyjnej.

Papieskie Dzieła Misyjne corocznie programują tę wzajemną braterską pomoc, mając na uwadze potrzeby wszystkich Kościołów o najbardziej koniecznych oczekiwaniach, wskazania Kongregacji Ewangelizacji Narodów oraz ewentualne informacje pochodzące z zainteresowanych Konferencji Episkopatów. Dyrekcje krajowe troszczą się o tworzenie i podział tych funduszy zgodnie z odpowiednimi prawami cywilnymi we własnych krajach.

Narzędzia i środki współpracy misyjnej Papieskich Dzieł Misyjnych

21. Współpraca misyjna zakorzeniona w życiu chrześcijańskim i kościelnym, wspierana przez Papieskie Dzieła Misyjne, nie dotyczy jedynie pewnych momentów i odnosi się do wszystkich osób i wszystkich wspólnot chrześcijańskich. Wierni mogą w niej uczestniczyć w dwojaki sposób: przynależąc do specyficznych propozycji życia stowarzyszonego, proponowanych przez każde z Dzieł indywidualnie, albo uczestnicząc w inicjatywach promocji i pomocy specjalnej na rzecz powszechnej współpracy misyjnej.

Podstawowym fundamentem tej współpracy pozostaje niezmiennie uczestnictwo w dziele szerokiej i intensywnej animacji oraz formacji koniecznej po to, aby wszyscy wierni mieli żywą świadomość własnej odpowiedzialności wobec świata, kultywując w sobie samych ducha prawdziwie katolickiego i poświęcając swoje siły dziełu ewangelizacji 34.

22. Poza tym w Papieskich Dziełach Misyjnych współpraca misyjna znajduje organizację o wielkim znaczeniu, zdolną podtrzymywać osobową i wspólnotową dynamikę, dzięki znajomości, formacji, celebracji i solidarności, wzbudzając głębsze poznanie dróg powołania 35, oraz zaprasza do zjednoczenia w komunii charyzmatów właściwych Kościołowi i chrześcijanom. Aby te cele osiągnąć Papieskie Dzieła Misyjne informują o życiu i potrzebach misji powszechnej, ożywiając wzajemną modlitwę między Kościołami partykularnymi oraz działając na rzecz łatwiejszej wymiany personelu i środków materialnych.

Do różnych inicjatyw, które Papieskie Dzieła Misyjne wzbudziły w czasie swojej długiej historii, dochodzą ciągle inne godne uwagi formy animacji, formacji i współpracy, tak jak podpowiada Duch i jak wymagają tego nowe sytuacje misyjne 36.

II. NORMY

Część I

PAPIESKIE DZIEŁA MISYJNE

"Skoro Dzieła te zależą od Papieża i całego Kolegium Biskupów, także w zakresie Kościołów partykularnych, słusznie należy się im 'pierwszeństwo, ponieważ są środkiem tak do wpajania katolikom od dzieciństwa ducha

prawdziwie powszechnego i misyjnego, jak i do pobudzania do skutecznego zbierania dobrowolnych ofiar na rzecz wszystkich misji, zależnie od ich potrzeb' (Ad gentes)" 37.

Rozdział 1 - Papieskie Dzieła Misyjne

Art. 1. Papieskie Dzieła Misyjne (PDM) to:

- Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary (PDRW)
- Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła (PDPA)
- Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci (PDMD)
- Papieska Unia Misyjna (PUM).

Powołane do istnienia w różnych epokach, każde ze swoim założycielem albo założycielką rozwijały się naturalnie jako organizacje autonomiczne i niezależne, cztery PDM - jako całość - stanowią obecnie jedyną instytucję podlegającą Kongregacji Ewangelizacji Narodów 38.

W rzeczywistości, nawet jeśli ich specyfika oraz niepowtarzalność zdają się być korzystne dla rozwoju każdego Dzieła, to jednak jedna organizacja jest konieczna dla powszechnej współpracy misyjnej w kontekście działalności Kongregacji Ewangelizacji Narodów 39.

Art. 2. "[Każdemu z Dzieł] należy się, zgodnie z ich prawami, słuszna autonomia, uznana przez kompetentną władzę i określona we własnych Statutach" 40.

Art. 3. Od samego początku istnienia PDM wierni świeccy odgrywali ważną rolę w ich zarządzaniu i działalności. Współpraca na rzecz misji powszechnej Kościoła jest w rzeczywistości prawem i obowiązkiem wszystkich ochrzczonych 41. Wszyscy członkowie ludu Bożego, "zarówno indywidualnie, jak i będąc członkami stowarzyszeń" 42, są zaproszeni, aby w niej uczestniczyć 43.

Art. 4. Cztery PDM mają wspólnie główny i zasadniczy cel, polegający na szerzeniu powszechnego ducha misyjnego w łonie ludu Bożego w taki sposób, aby jego świadectwo misyjne było wyrażone dzięki współpracy duchowej i materialnej w dziele ewangelizacji.

Art. 5. PDM, które powstały dzięki partykularnym i charyzmatycznym inicjatywom, rozwijały się przy wydatnym wsparciu Stolicy Świętej, która z kolei uczyniła te Dzieła "papieskimi", aby ostatecznie zapewnić im skuteczność i powszechny charakter 44.

Rozdział 2 - Cztery Dzieła

Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary

Art. 6. Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary świadome, że dzieło ewangelizacji jest przede wszystkim owocem działania Ducha Świętego, na pierwszym miejscu ożywia wśród chrześcijan ducha modlitwy i ofiary dla misji 45. Posiada ono następujące cele:

- a) wychowywać cały lud Boży, aby miał świadomość powszechnego powołania misyjnego⁴⁶;
- b) informować chrześcijan o życiu i potrzebach młodych Kościołów misyjnych przez wymianę informacji, dzielenie się dobrami duchowymi, świadectwo solidarności w chwilach doświadczeń oraz pomoc moralną i materialną w różnych trudnościach ⁴⁷;
- c) wśród Kościołów partykularnych rozdzielać pomoc zarówno duchową, jak i materialną, ze zwróceniem uwagi na konieczność wymiany personelu apostołskiego w perspektywie ewangelizacji całego świata ⁴⁸; wspierać powołania misyjne ad gentes zwłaszcza te "na całe życie" ⁴⁹;
- d) dawać pierwszeństwo kształceniu, szczególnie młodych, w duchu cnoty sprawiedliwości dzięki informacji i znajomości nauki społecznej Kościoła tak, by dodać im odwagi w trosce niesienia i zdobywania wrażliwości misyjnej, która uzdalnia do daru z siebie samych dla misji ⁵⁰; w tym celu Dzieło ma dla nich konkretną propozycję "misyjną służbę młodych";
- e) wspierać solidarność ekonomiczną przez zwracanie się do chrześcijan na całym świecie z apelem o wspaniałomyślność w perspektywie wypracowania programu sprawiedliwości społecznej i pomocy tak, aby móc pomagać w sposób systematyczny w istotnych potrzebach wszystkim młodym Kościołom misyjnym ⁵¹.

Art. 7. Dzieło wypełnia swoje zadanie przez cały rok, ale z większą uwagą czyni to w miesiącu październiku, bowiem we wszystkich krajach miesiąc ten powinien być uważany za "miesiąc misji powszechnej". Przedostatnia niedziela października, ogłoszona Światowym Dniem Misyjnym, jest punktem kulminacyjnym. Ten dzień ma być celebrowany we wszystkich Kościołach partykularnych jako święto katolickości i solidarności powszechnej ⁵². W tym też dniu chrześcijanom całego świata winna towarzyszyć świadomość wspólnej odpowiedzialności za ewangelizację świata ⁵³.

Art. 8. Aby jednak miesiąc październik dał chrześcijanom okazję do przeżywania powszechnego wymiaru ich współpracy misyjnej i do zintensyfikowania ducha misyjnego w ludzie chrześcijańskim, zaleca się codzienną modlitwę i ofiary, aby celebracja Światowego Dnia Misyjnego była spontanicznym przejawem tego ducha (por. DM, 36). Uprasza się biskupów, aby w tym czasie domagali się od wszystkich odpowiedzialnych za dzieła katolickie, a także od wiernych, powstrzymania się od zbierania składek o charakterze partykularnym.

Biskupi i Konferencje Episkopatów przygotowują specjalne wezwanie za misje, aby zostały włączone do modlitwy powszechnej podczas Mszy św." ⁵⁴. W tym celu mają obowiązek stworzyć takie warunki, by ofiary ze Światowego Dnia Misyjnego były przeznaczone wyłącznie na powszechny fundusz solidarności (por. Art. 10) i do tego sposobu postępowania mają zachęcać swoich kapłanów i wiernych.

Art. 9. W celu pełnego rozwoju Dzieła osoby odpowiedzialne postarają się o wspieranie wszystkich współpracowników i współpracownic, szczególnie przez struktury parafialne lub dzięki innym organizacjom, i dadzą im odpowiednią formację. Dzieło Rozkrzewiania Wiary, jak to jest w naturze wszystkich Dzieł, zwraca się z apelem o współpracę do wszystkich, a jego członkowie także powinni być promotorami powszechnego ducha misyjnego w środowisku swojego życia. Mając na uwadze lokalną rzeczywistość kościelną, odpowiedzialni za Dzieło mogą według własnej oceny, zgodnie z istniejącą tradycją, organizować stowarzyszenie mające również członków afiliowanych.

Art. 10. Wszystkie ofiary zebrane przez Dzieło stanowią powszechny fundusz solidarności Dzieła Rozkrzewiania Wiary.

Papieskie Dzieło Świętego Piotra Apostoła

Art. 11. Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła zostało założone, aby:

- a) korzystać ze środków duchowych, w szczególności z modlitwy i ofiary, aby "Pan żniwa posłał robotników na swoje żniwo" 55;
- b) uwrażliwiać lud chrześcijański na konieczność troski o powołania misyjne i znaczenie formacji duchowieństwa lokalnego w młodych Kościołach na terenach misyjnych, a także posyłać współpracowników do innych Kościołów siostrzanych 56;
- c) uczestniczyć w promowaniu duchowieństwa w młodych Kościołach, szczególnie korzystając z funduszy otrzymanych na przyznanie stypendiów na studia, opłacanie stancji, udzielanie pomocy oraz na inne formy wsparcia, aby uczynić możliwym budowanie i rozwój licznych wyższych i niższych seminariów (łącznie z ośrodkami propedeutycznymi) zarówno diecezjalnych, jak i międzydiecezjalnych;
- d) wspierać także kształcenie kandydatów i kandydatek do życia konsekrowanego w młodych Kościołach.

Art. 12. Wszystkie ofiary zebrane przez Dzieło stanowią powszechny fundusz solidarności Dzieła św. Piotra Apostoła.

Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci (Dzieło Świętego Dzieciństwa)

Art. 13. Dzieło służy Kościołom partykularnym w następujących sprawach:

- a) pomaga wychowawcom w systematycznym budzeniu i rozwijaniu u dzieci powszechnej świadomości misyjnej i prowadzeniu ich do duchowej komunii oraz wymiany własnych środków materialnych z dziećmi innych Kościołów, które pozostają w większych trudnościach. Wszystkie dzieci mają coś do dania i do otrzymania, a ich dewizą są słowa: dzieci pomagają dzieciom 57;
- b) ma udział w budzeniu i kształtowaniu powołań misyjnych;
- c) przygotowuje animatorów misyjnych, którzy towarzyszą dzieciom na drodze kształtowania coraz bardziej dojrzałej świadomości misyjnej. Dokonuje się to przez bezpośrednie zaangażowanie dzieci w sposób, jaki Dzieło realizuje w różnych krajach, tak że stają się one małymi uczestnikami misji. W tym celu powinny być ustanowione struktury na szczeblu lokalnym i regionalnym oraz podjęte odpowiednie działania, aby te zalecenia były skutecznie urzeczywistnione.

Art. 14. Spełniając tak ważną rolę wychowawczą w swoich metodach formacji misyjnej i w nawoływaniu do hojności, Dzieło musi zdawać sobie sprawę z najbardziej skutecznych zasad pedagogicznych w budzeniu świadomości misyjnej dzieci. Jego działalność wychowawcza musi przystosowywać się do ich wieku, mentalności, środowiska oraz ich umiejętności. Niech korzystają ze specyficznych środków albo ze struktur katechetycznych już działających. Dzieło zawsze musi integrować się z całościowym duszpasterstwem wychowania chrześcijańskiego, do którego wnosi wymiar misyjny.

Art. 15. Każdego roku Dzieło organizuje Dzień Misyjny, podczas którego uwaga kierowana jest na potrzeby duchowe i materialne dzieci z całego świata. Dzieci są zachęcane do ofiarowania innym dzieciom świata swojej pomocy przez modlitwę, wyrzeczenia i ofiary, prowadząc je do odkrycia w tych dzieciach twarzy samego Jezusa. Zwracając uwagę na potrzeby dzieci materialnie ubogich, nie należy oczywiście zapominać o bogactwie ich wartości

duchowych. Otwierając się jednak na drugich, dzieci uczą się wzajemnie poznawać i kochać jak bracia i siostry, tym samym ubogacając się wzajemnie.

Art. 16. Ponieważ wychowanie dzieci powinno dokonywać się odpowiednimi metodami konieczne jest, aby odpowiedzialni za Dzieło, zarówno na szczeblu krajowym, jak i diecezjalnym, posiadali kompetencje teologiczne i pedagogiczne.

Art. 17. Wiek dzieci i dorastającej młodzieży, do których kieruje się Dzieło powinien być ustalony przez Radę Krajową za zgodą Konferencji Episkopatu oraz zgodnie z zaleceniami Rady Wyższej.

Art. 18. Dobrowolne lub pochodzące ze składek ofiary dzieci z różnych kontynentów tworzą powszechny fundusz solidarności Dzieła Misyjnego Dzieci, aby mógł on przychodzić z pomocą instytucjom i wszelkiej działalności na rzecz dzieci na terenach misyjnych.

Papieska Unia Misyjna

Art. 19. "Kościół [...] jest misyjny ze swej natury"⁵⁸, zadaniem PUM jest więc uczynić tę rzeczywistość aktualną i dynamiczną, szczególnie przez osoby wezwane do służby Kościołowi dzięki powołaniu do kapłaństwa sakramentalnego, życia konsekrowanego i świeckiego oraz dzięki misjonarzom świeckim bezpośrednio zaangażowanym w misję powszechną⁵⁹.

Art. 20. Celem PUM jest formacja i informacja misyjna kapłanów, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, świeckich osób konsekrowanych, kandydatów do kapłaństwa i życia zakonnego we wszelkich formach, jak również wszystkich innych osób zaangażowanych w posługę duszpasterską Kościoła. Unia zwraca się do wszystkich, którzy są powołani do tego, aby lud Boży był ożywiany duchem misyjnym i coraz większą wrażliwością na rzecz współpracy misyjnej. Od żywotności Papieskiej Unii Misyjnej zależy w dużej mierze sukces innych Dzieł, gdyż ona sama jest "duszą innych Papieskich Dzieł Misyjnych"⁶⁰.

Art. 21. W ramach tej formacji i wrażliwości misyjnej Unia winna używać właściwych metod, zarówno dzięki swoim własnym środkom, jak również zwracając się z apelem do niższych i wyższych seminariów, do instytucji już działających i do inicjatyw już realizowanych, które mają za cel zarówno pierwszą, jak i stałą formację duchowieństwa i zakonników. Unia może pomóc im w uświadomieniu sobie swojej odpowiedzialności za misję powszechną Kościoła.

Tak więc, w rzeczywistości zadaniem Unii jest pogłębienie świadomości misyjnej i szerzenie wrażliwości misyjnej w taki sposób, aby kapłani powierzone im wspólnoty zachęcali do głębszej świadomości misyjnej i skutecznego zaangażowania na rzecz powszechnej misji Kościoła. W tym celu Unia zachęci ich do znalezienia bardziej odpowiednich metod duszpasterskich i postara się o podtrzymywanie żywego zaangażowania apostołskiego. Z tego powodu zachęci ich też do wymiany braterskiej i świadectwa solidarności między personelem apostołskim w służbie Kościoła na wszystkich kontynentach.

Art. 22. Jest rzeczą konieczną, aby w każdej dystrykcji krajowej była osoba odpowiedzialna z ramienia Unii, która objęłaby specjalną troską duchowy wymiar animacji misyjnej. Na szczeblu diecezjalnym to zadanie może być również spełniane przez dyrektora diecezjalnego PDM⁶¹.

Część II

ZARZĄDZANIE I ADMINISTRACJA

Rozdział 1

Art. 23. Cały Kościół i wszystkich pasterzy obowiązuje głoszenie Ewangelii na całym świecie⁶². To, co odnosi się do Kościoła powszechnego, dotyczy szczególnie Namiestnika Rzymskiego i Kolegium Biskupów⁶³, natomiast to, co odnosi się do Kościoła partykularnego, to jego Biskup ma obowiązek posługi głoszenia słowa ⁶⁴.

Art. 24. Namiestnik Rzymski sprawuje władzę nad Papieskimi Działami Misyjnymi poprzez Kongregację Ewangelizacji Narodów, do której należy "w całym świecie prowadzenie i koordynowanie zarówno dzieła misyjnego, jak i współpracy misyjnej, nie naruszając jednak praw Kościołów Wschodnich" ⁶⁵.

Art. 25. Kongregacja "dla wzrostu współpracy misyjnej przez skuteczną kolektę oraz przez sprawiedliwy podział subsydiów, zwraca się specjalnie do Papieskich Dział Misyjnych, to znaczy do Dzieła Rozkrzewiania Wiary, Dzieła Świętego Piotra Apostoła, Dzieła Misyjnego Dzieci i Papieskiej Unii Misyjnej Duchowieństwa" ⁶⁶.

Art. 26. PDM na szczeblu diecezjalnym zależą od Biskupów, a na szczeblu krajowym według wymogów prawa są związane z Konferencjami Episkopatów⁶⁷; na szczeblu międzynarodowym podlegają organizacjom biskupim tak regionalnym, jak i kontynentalnym zależnie od prawa. Biskupi promują PDM, mając jednak zawsze na uwadze ich charakter papieski i powszechny ⁶⁸.

Art. 27. Współodpowiedzialność Biskupów w zarządzaniu PDM przybiera różne formy zależnie od ich uczestnictwa w kierownictwie Dział na szczeblu centralnym, krajowym i diecezjalnym, zawsze jednak z poszanowaniem obecnych Statutów.

Art. 28. Papieskie Działa Misyjne, podlegając Kongregacji Ewangelizacji Narodów i Biskupom, zachowują jednak swoją autonomię i zarządzane są w myśl własnych Statutów.

ZARZĄDZANIE CENTRALNE

Komitety Najwyższy

Art. 29. Komitet Najwyższy PDM ma obowiązek "czuwać, by każde z Papieskich Dział Misyjnych rozwijało się prawidłowo i owocnie we własnym zakresie działalności i rozwiązywało wynikające przy tym między nimi trudności" ⁶⁹.

Art. 30. Komitet Najwyższy składa się z następujących członków:

- a) Kardynała Prefekta KEN, który jest Prezydentem;
- b) Sekretarza KEN, który jest Wiceprezydentem;
- c) Prezydenta PDM;
- d) Pięciu biskupów mianowanych przez KEN, po jednym z każdego z pięciu kontynentów na okres ad quinquennium;
- e) Sekretarzy generalnych czterech PDM;
- f) Pięciu dyrektorów krajowych PDM wybranych dla każdego z pięciu kontynentów przez członków Rady Wyższej ad quinquennium z możliwością ponowienia mandatu tylko jeden raz.

Art. 31. Kompetencje Komitetu Najwyższego:

- a) dbanie o jedność i wzajemne zrozumienie między PDM i KEN;
- b) popieranie i wyznaczanie inicjatyw ogólnych w zakresie duszpasterstwa oraz spraw ekonomicznych w świetle partykularnych potrzeb w zgodzie z Radą Najwyższą;
- c) zatwierdzanie bilansu PDM zgodnie z raportem Biegłego Rewidenta;
- d) zatwierdzanie regulaminu wewnętrznego PDM;
- e) mianowanie ad quinquennium na propozycję Prezydenta kierownika administracji.

Art. 32. Komitet Najwyższy zbiera się jeden raz w roku. Prezydent może go jednak zawsze zwołać, jeśli uzna to za słuszne. Sekretarz Komitetu Najwyższego, mianowany przez Prezydenta ad quinquennium, sporządza protokół z każdego posiedzenia.

Rada Wyższa

Art. 33. Działalnością czterech Dziel kieruje Rada Wyższa PDM. Jej siedziba znajduje się w Rzymie przy Kongregacji Ewangelizacji Narodów. Sekretarz pomocniczy tej Kongregacji, lub w razie jego braku sekretarz tej Kongregacji, jest Prezydentem tej Rady.

Art. 34. Rada Wyższa składa się z następujących członków:

- a) Prezydenta;
- b) Sekretarzy generalnych czterech Papieskich Dziel Misyjnych;
- c) Podsekretarzy Sekcji ds. Relacji z Państwami Sekretariatu Stanu, Kongregacji ds. Biskupów i Kongregacji dla Kościołów Wschodnich;
- d) Dyrektorów krajowych PDM.

Art. 35. Kompetencje Rady Wyższej:

- a) analizowanie prac i metod animacji oraz zbiórki funduszu PDM w różnych krajach, sugerując nowe inicjatywy w zgodzie z planami duszpasterskimi Konferencji Episkopatów: w tym celu są organizowane specjalne sesje pastoralne;
- b) decydowanie o słusznym rozdziale funduszy zgromadzonych przez Dyrekcje Krajowe zgodnie z planem finansowania projektów zatwierdzonych przez Komitet Wykonawczy (por. Art. 40 e);
- c) decydowanie o priorytetach w tym, co dotyczy rozdziału funduszy;
- d) ustalanie norm odpowiadających przyznawaniu subsydiów, korzystając z inspiracji zawartych w ogólnych wskazaniach ustalonych już przez KEN 70. Słuszny rozdział - każdemu według potrzeb - oraz skutecznie, tzn. odpowiednio do duszpasterstwa misyjnego dobrze ukierunkowanego, wymaga dokładnej informacji oraz oceny projektów przedstawionych przez Konferencje Episkopatów i ekspertów w tej dziedzinie;

- e) sprawdzanie przewidywalnego budżetu i bilansu każdego z Dziel, przygotowanych przez Sekretarzy Generalnych w celu ich zatwierdzenia;
- f) wybranie kontrolera finansów publicznych dla wszystkich bilansów PDM i zaproponowanie tego wyboru Kardynałowi Prefektowi KEN do zatwierdzenia;
- g) rozwiązywanie ewentualnych problemów organizacyjnych PDM;
- h) ustanawianie, za zgodą Prezydenta, specjalnych "Komisje ad hoc" do przestudiowania niektórych kwestii partykularnych, przedstawionych z rekomendacji Rady Wyższej;
- i) proponowanie Komitetowi Wykonawczemu koniecznych inicjatyw celem popierania zebrań na szczeblu międzynarodowym i regionalnym, organizowanych przez Dyrekcje Krajowe i Sekretariaty Generalne po wcześniejszym zawiadomieniu Prezydenta i zainteresowanych Konferencji Episkopatów;
- j) ustalanie daty i czasu trwania Zgromadzenia w maju oraz ewentualnie innych Zgromadzeń Specjalnych w listopadzie, wskazując tematykę obrad;
- k) czuwanie nad wypracowaniem regulaminu wewnętrznego i ewentualnie jego uaktualnianiem (por. Art. 45, 31d);
- l) przygotowanie i wprowadzenie w życie "Vademecum" postępowania;
- m) ustalanie sumy pieniędzy, którą Sekretarze Generalni mogą zatrzymać z budżetu, aby mogli odpowiedzieć na pomoc w związku z prośbami partykularnymi. Subsidia te muszą być przyznane na projekty dokładnie określone i muszą wejść do rachunkowości na następny rok.

Art. 36. Powszechny i kolegialny aspekt działania Rady Wyższej wyraża się poprzez obecność Prezydenta, który reprezentuje KEN, oraz obecność Dyrektorów Krajowych, którzy przybywają ze swoich Kościołów. Dobro wspólne misji powszechnej musi być ich zasadniczą troską. Przede wszystkim muszą się uważać za uczestników posługi na rzecz komunii między Kościołami.

Zgromadzenie Ogólne

Art. 37. Rada Wyższa gromadzi się na Zwyczajnym Zgromadzeniu Ogólnym jeden raz w roku, zwykle w miesiącu maju. Zgromadzenie Ogólne zwołuje i przewodzi mu Prezydent PDM. Wszyscy członkowie Rady Wyższej mają obowiązek uczestnictwa w Zwyczajnym Zgromadzeniu Ogólnym. Odbywa się ono w dwóch częściach: pierwsza część jest duszpasterska, a druga - administracyjna.

Pierwsza część poświęcona jest zasadniczo studium tematów misjologicznych, duszpasterskich i organizacyjnych,

wskazanych i wcześniej zatwierdzonych przez Zgromadzenie Ogólne. Natomiast druga część poświęcona jest ocenie propozycji Sekretariatów Generalnych w celu zatwierdzenia subsydiów.

Obecność ekspertów dozwolona jest jedynie w pierwszej części, natomiast uczestnictwo w drugiej części jest zarezerwowane dla członków Rady Wyższej, z wyjątkiem zagadnień dotyczących działalności jednego z Sekretariatów poszczególnych Dziel. W tym wypadku obecność jako ekspertów osób, które egzaminowały i przedstawiły projekty, jest również dozwolona. Tylko Kardynał Prefekt KEN może mianować takie osoby, aby mogły uczestniczyć także w drugiej części Zgromadzenia.

Art. 38. Prezydent PDM posiada również prawo, jeśli uzna to za stosowne, za zgodą Prezydenta Komitetu Najwyższego zwołania Zgromadzenia Specjalnego w listopadzie. Data i trwanie tego Zgromadzenia zatwierdzone są przez Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne na propozycję Prezydenta i po wysłuchaniu opinii Sekretarzy Generalnych. Zgromadzenie Specjalne w listopadzie kierowane jest przez Prezydenta PDM i uczestniczą w nim czterej Sekretarze z przedstawicielami Dyrektorów Krajowych, wybranych przez wszystkich członków Rady Wyższej według zasad odpowiednich do kontynentu ustalonych uprzednio przez Radę Wyższą.

Art. 39. Kardynał Prefekt KEN może być obecny, jeśli tego sobie życzy, podczas dwóch Zgromadzeń w formach i w sposobach, które uzna za właściwe.

Komitet Wykonawczy

Art. 40. W łonie Rady Wyższej utworzony jest Komitet Wykonawczy, któremu przewodzi prezydent PDM i do którego należą czterej Sekretarze Generalni. Zbiera się on co najmniej raz na dwa miesiące i działa zgodnie z regulaminem wewnętrznym. Spełnia następujące zadania:

- a) zapewnia wdrożenie w praktykę ogólnych zasad i propozycji dostarczonych przez Komitet Najwyższy i Radę Wyższą;
- b) organizuje wszystkie Zgromadzenia PDM oraz podobne im inicjatywy;
- c) czuwa, aby Dyrektorzy Krajowi PDM byli zorganizowani i funkcjonalni w swojej pracy zgodnie z duchem i normami wskazanymi przez Statuty;
- d) bada i odpowiada na naglące potrzeby pomocy w ramach kompetencji ustalonych przez Radę Wyższą;
- e) koordynuje i przygotowuje propozycje w celu rozdziału dorocznych subsydiów;
- f) ocenia razem z Kierownikiem Administracji problemy ogólnego zarządzania ekonomicznego, w szczególności czterech Dzieł. Jest on w służbie Komitetu Wykonawczego, któremu składa sprawozdanie ze swojej działalności i z którym bada wszystkie problemy dotyczące administracji i zarządzania personelem PDM.

Prezydent PDM

Art. 41. Prezydentem PDM jest Sekretarz Pomocniczy Kongregacji Ewangelizacji Narodów lub w razie jego braku Sekretarz Kongregacji. Prezydent mianowany jest przez Papieża.

Art. 42. Zadania Prezydenta:

- a) reprezentowanie PDM wobec Kongregacji Ewangelizacji Narodów;
- b) przewodniczenie Zgromadzeniom PDM;
- c) koordynowanie prac czterech Sekretariatów Generalnych;
- d) reprezentowanie PDM podczas oficjalnych zgromadzeń i spotkań;
- e) towarzyszenie Dyrekcjom Krajowym, szczególnie je wizytując;
- f) czuwanie nad dobrym funkcjonowaniem, porządkiem i przejrzystym zarządzaniem czterech Sekretariatów Generalnych. Sekretarze Generalni

Art. 43. Każde z Dzieł dysponuje Sekretariatem międzynarodowym, kierowanym przez Sekretarza Generalnego mianowanego ad quinquennium przez Kardynała Prefekta KEN po konsultacji z członkami Rady Wyższej. Jego mandat zwykle nie trwa więcej niż tylko jeden raz, na okres pięciu lat.

Art. 44. Zadaniem Sekretarza Generalnego jest:

- a) czuwanie nad dobrym funkcjonowaniem swojego Sekretariatu;
- b) współpraca z innymi Sekretariatami Generalnymi według zaleceń Prezydenta;
- c) każdego roku proponowanie subsydiów, zwyczajnych i nadzwyczajnych, dotyczących różnych projektów, i przedstawianie ich Radzie Wyższej do zatwierdzenia;
- d) coroczne przedstawianie Radzie Wyższej ogólnego sprawozdania dotyczącego działalności swojego Sekretariatu, jak również dokładne sprawozdanie dotyczące zebranych i przydzielonych funduszy.

Art. 45. Każde z PDM musi posiadać regulamin wewnętrzny zatwierdzony przez kompetentną władzę zgodnie z obowiązującym prawem kanonicznym i ze Statutami.

Rozdział 2

Zgromadzenia regionalne i kontynentalne

Art. 46. Biskupi charakter PDM wymaga głębokiego zrozumienia i ścisłej współpracy z diecezjami oraz z Konferencjami Episkopatów 71 różnych krajów. Kościół uznaje także za potrzebne i użyteczne zgromadzenia Konferencji Episkopatów na szczeblu regionalnym i kontynentalnym 72. Dlatego PDM starają się nie tylko "o właściwą odpowiedź na wyzwania rzeczywistości misyjnej, która ustawicznie się zmienia i wymaga wciąż nowych form interwencji" 73, ale koordynują one działalność w zakresie animacji i współpracy misyjnej w jeszcze bardziej szerokim kontekście nowych organizacji ponadnarodowych, jak regionalne i kontynentalne Konferencje Episkopatów 74. W rzeczywistości "Sobór Watykański II zamierzył odnowę życia i działalności Kościoła zgodnie z potrzebami współczesnego świata" 75. Podobnie różne synody zwyczajne i kontynentalne zastosowały się do tych wymagań.

Art. 47. W nowym kontekście świata komunია pomiędzy Kościołami "przeżywana jest w perspektywie wzajemności, stosownie do prowadzonej przez siebie specyficznej działalności misyjnej. Nikomu zatem nie można utrudniać uczestniczenia we wzajemnej wymianie miłości i misyjnego dynamizmu Kościoła. Jakość kościelnej komunii wyraża się w gruncie rzeczy w konkretnym zaangażowaniu wszystkich i docieraniu do człowieka w konkretnych sytuacjach jego życia. Trzeba, aby o zaangażowanych w powszechną misję chrześcijańskich wspólnotach również dzisiaj można było powiedzieć, że działają ożywione "jednym duchem i jednym sercem" (Dz 4, 32) 76.

Art. 48. Rada Wyższa ułatwi więc kontakty i współpracę z Dyrekcjami Krajowymi. Niektóre spotkania międzynarodowe, zarówno na szczeblu regionalnym, jak i kontynentalnym dostarczą odpowiedzialnym w tych krajach okazji do wymiany opinii, informacji oraz doświadczeń. Dla wszystkich będzie to źródło ubogacenia i pozwoli każdemu odnowić i skorygować - jeśli to konieczne - swój punkt widzenia, swoje własne programy i swoje tradycyjne metody pracy.

Art. 49. Zebrania regionalne lub kontynentalne PDM mogą być organizowane po uprzednim powiadomieniu Prezydenta PDM oraz Prefekta Kongregacji Ewangelizacji Narodów przez Dyrektorów Krajowych i Sekretarzy Generalnych właściwych każdemu Dziełu. Będą one zgłoszone Konferencjom Biskupów danego regionu lub kontynentu. Jeden z Dyrektorów Krajowych może być wybrany na Koordynatora kontynentalnego lub regionalnego na okres trzech lat w trosce o programowanie pozakrajowej działalności PDM.

Rozdział 3

Dyrekcja krajowa i diecezjalna

Art. 50. W tym, co dotyczy natury i miejsca, PDM muszą być obecne w działalności wszystkich Kościołów partykularnych niezależnie czy są młode, czy dawne. Tak więc dzięki nim zaangażowanie we współpracę misyjną pogłębi świadomość misyjną Kościoła 77.

Art. 51. Wypada, aby w każdym kraju był zwykle tylko jeden Dyrektor Krajowy dla czterech Dzieł, jeśli takie istnieją, lub też dla każdego z czterech ich zadań, które są realizowane. W niektórych wypadkach Dyrektor może być odpowiedzialny za kilka krajów. Dyrektor Krajowy jest oficjalnym przedstawicielem PDM wobec lokalnej Konferencji Episkopatu 78.

Art. 52. "Nominacja Dyrektora Krajowego należy do Kongregacji Ewangelizacji Narodów, po przedstawieniu przez lokalną Konferencję Episkopatu za pośrednictwem Przedstawicielstwa Stolicy Apostolskiej najlepiej trzech kandydatów" 79. Dyrektor Krajowy wybierany jest ad quinquennium, a jego kadencja nie jest odnawialna więcej niż tylko jeden raz na następne pięciolecie. Nowy Dyrektor powinien być mianowany, jeśli jest to możliwe na trzy miesiące przed zakończeniem kadencji aktualnego Dyrektora Krajowego.

Art. 53. Do Dyrektora Krajowego, zgodnie z normami Stolicy Apostolskiej oraz z normami wynikającymi ze specjalnych wskazań Konferencji Episkopatu, należą następujące zadania 80:

- a) reprezentowanie PDM wobec władz krajowych zarówno kościelnych, jak i świeckich;
- b) popieranie i kierowanie PDM w kraju oraz koordynowanie ich funkcjonowania w różnych diecezjach w zgodzie z Konferencją Episkopatu i zgodnie z duchem Statutów;
- c) z racji urzędu przewodniczenie Krajowej Radzie PDM;
- d) wzbudzanie wewnątrz Krajowej Rady wspólnej refleksji i zachęcanie do działalności animacyjnej, podpowiadając inicjatywy godne realizacji, oraz przedstawianie głównych linii przedsięwzięć, zapewniając jednocześnie koordynację różnych działań 81;
- e) przedstawianie dorocznych sprawozdań duszpasterskich i finansowych każdego z Dzieł Radzie Krajowej PDM, przez pośrednictwo Komisji Episkopatu ds. Misji Konferencji Episkopatu. Przekazanie sprawozdania KEN, Prezydentowi Dzieł i Sekretarzom Generalnym. Zwykle sprawozdanie finansowe powinno być przestudiowane przez publicznego kontrolera finansów.

Art. 54. Rada Krajowa PDM składa się z:

- a) Dyrektora Krajowego;
  - b) Sekretarzy Krajowych każdego z Dzieł;
  - c) Dyrektorów Diecezjalnych albo ich delegatów, jeśli liczba dyrektorów diecezjalnych jest zbyt duża.
- Rada Krajowa może być jednak ukonstytuowana w inny sposób, tak aby w jej łonie byli obecni w odpowiedni sposób członkowie krajowych organizacji kościelnych i przedstawiciele diecezji 82.

Art. 55. Zadania Rady Krajowej:

- a) współpraca w sposób ścisły z Krajową Radą Misyjną powołaną przez Konferencję Episkopatu i kierowaną przez Przewodniczącego Komisji Episkopatu ds. Misji 83;
- b) określanie tematu i ustalanie strategii dorocznej kampanii misyjnej i programu Dzieł zarówno w tym, co dotyczy animacji, jak również organizacji zbierania ofiar;
- c) przyjmowanie i zatwierdzanie rocznego bilansu przedstawionego przez odpowiednie służby razem z wydatkami na animację i administrację, dokonanymi przez Dyрекcję Krajową i przez Dyrektorów Diecezjalnych według uprzednio ustalonego budżetu.

Art. 56. W każdym kraju PDM powinny zachowywać obowiązujące prawa cywilne zarówno w tym, co dotyczy ich statutowej osobowości prawnej, jak również w realizacji ich działalności. Dyrekcja Krajowa dzięki Radzie Administracyjnej albo przez inny rodzaj zarządzania, będzie czuwać, aby PDM zachowywały swój status "stowarzyszenia bez celów zarobkowych", w tym również "fundacji".

Art. 57. Rada Krajowa w porozumieniu z Konferencją Episkopatu i po zawiadomieniu Rady Wyższej PDM może wypracować "Statuty" lub "Regulamin wewnętrzny" w celu organizacji swojej pracy lub w celu specyficznej działalności poszczególnych Dzieł w zgodzie ze Statutami PDM. Dokumenty te powinny być przejrzane i zatwierdzone przez Komitet Najwyższy (por. Art. 45; 31 d).

Art. 58. Uznając biskupi charakter PDM oraz ich przydatność kościelną, Rada Krajowa powinna mieć na uwadze integrację działalności z całością duszpasterstwa misyjnego zarówno na szczeblu diecezjalnym, jak i krajowym tak, aby zapewnić mu pewien rodzaj jedności i harmonijnego rozwoju. Zachowując swoją tożsamość, PDM powinny za wszelką cenę unikać działalności na marginesie życia duszpasterskiego diecezji i nie tworzyć struktur równoległych. W tym względzie Dzieła powinny funkcjonować zgodnie z wytycznymi wskazanymi przez Komisję Episkopatu ds. Misji 84. Tam, gdzie istnieje Krajowa Rada Misyjna, PDM są w niej reprezentowane ze względu na ich znaczenie i celowość oraz ze względu na fakt, że w dziele animacji misyjnej "Papieskim Dziełom Misyjnym należy się pierwszeństwo" 85.

Art. 59. Zadaniem Przewodniczącego Komisji Episkopatu ds. Misji lub też osoby delegowanej przez Konferencję Episkopatu w tym sektorze jest w szczególności promowanie i wspieranie PDM. "Papieskim Dziełom Misyjnym powinna być przyznana i zapewniona zarówno w poszczególnych diecezjach, jak i w całym kraju rola oficjalnego narzędzia Kościoła powszechnego, która należy się im z ustanowienia" 86. "Jest rzeczą pożyteczną, aby Przewodniczący Komisji Episkopatu ds. Misji był zapraszany na doroczne spotkania krajowe PDM, co umożliwiłoby mu śledzenie z bliska ich działalności zarówno w fazie programowania, jak i kontroli" 87. Z drugiej strony, "Dyrektor Krajowy nie powinien być wyłączany z obrad i dyskusji dotyczących inicjatyw misyjnych Komisji Episkopatu ds. Misji. W ten sposób będzie mu łatwiej pełnić swoją funkcję w duchu jedności ze wskazaniami oraz decyzjami Pasterzy Kościoła lokalnego. Dyrektora Krajowego należy związać z Komisją Episkopatu ds. Misji w sposób możliwie najbardziej skuteczny" 88. "Jedną z konkretnych form jest mianowanie Dyrektora Krajowego Sekretarzem Komisji Episkopatu ds. Misji" 89.

Art. 60. W każdej diecezji Biskup mianuje, najlepiej po konsultacji z Dyrektorem Krajowym, Dyrektora diecezjalnego PDM, który - jeśli to możliwe - będzie tylko jeden dla wszystkich czterech Dziel. Jest rzeczą konieczną, aby był mianowany na okres pięciu lat, a czas sprawowania tego urzędu może być odnowiony. Wypada, aby Dyktor diecezjalny był jednocześnie Delegatem Biskupa ds. Misji 90. W przypadku, kiedy Ordynariusz mianował innego delegata ds. Misji, ten powinien usilnie wspierać wysiłki Dyrektora diecezjalnego w wypełnianiu jego zadań 91. Dyktor diecezjalny powinien być członkiem Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej. Dzięki temu wspierany przez swoich współpracowników będzie wspomagał Biskupa w skutecznym otwarciu na powszechność misji w życiu duszpasterskim diecezji 92.

Rozdział 4

Ofiary wiernych na rzecz PDM

Art. 61. Wszystkie ofiary zebrane przez PDM we wszystkich parafiach i diecezjach świata, jakkolwiek jest ich ryt, tworzą powszechny fundusz solidarności w celu realizacji powszechnego programu pomocy. Jego celem jest ekonomiczne wsparcie Kościołów na terenach misyjnych w ich wysiłkach ewangelizacji, rozwoju kościelnego i społecznego, wychowania i pomocy społecznej. Jest to znakiem jedności wiary, miłości i sprawiedliwości, która łączy w świecie wszystkich członków Kościoła i wszystkie Kościoły partykularne w komunii z Kościołem powszechnym, ponieważ wszyscy chrześcijanie każdego Kościoła i wszystkich obszarów świata w nim uczestniczą.

Art. 62. Ofiary wiernych zebrane przez PDM w diecezjach na potrzeby misji powszechnej muszą być w całości, regularnie i jak najszybciej przekazane Dyrekcji Krajowej. Ofiary te, zebrane na misje ad gentes podczas Światowego Dnia Misyjnego "we wszystkich diecezjach, parafiach oraz w instytucjach świata katolickiego" 93 albo przy innych szczególnych okazjach, nie mogą być w żadnym wypadku przeznaczone na inne cele 94.

Art. 63. Podział ofiar zebranych przez PDM pozostaje wyłącznie w kompetencjach Sekretariatów Generalnych. We współpracy z Dyrektorami Krajowymi mają one zadanie przekazania do dyspozycji wszystkich subsydiów na projekty, które nadeszły w ciągu roku do odpowiedzialnych za projekty i zostały zatwierdzone przez Radę Wyższą. Jedynie pewien procent z tych ofiar może być zatrzymany przez Dyrekcje Krajowe na działalność związaną z animacją i administracją. Ten procent ofiar określony przez Radę Wyższą ma także na uwadze ewentualną pomoc z powodu braku potrzebnych środków na działalność Dyrekcji Krajowych w krajach mniej zamożnych. W dorocznych sprawozdaniach finansowych wydatki na animację misyjną powinny być zapisane oddzielnie w odróżnieniu od tych, które przeznaczono na administrację.

Art. 64. "Ofiary złożone przez wiernych na określony cel nie mogą być przeznaczone na inne cele". Wszyscy, którzy otrzymują fundusze z PDM, muszą je wykorzystać całkowicie i wyłącznie na te specjalne projekty, na które zostały one przeznaczone, a następnie mają obowiązek przedstawić sprawozdanie Sekretariatom Generalnym, które te subsydia przyznały. Statuty te zostały starannie uaktualnione w duchu życzenia wyrażonego przez Jana Pawła II dnia 26 czerwca 1980 r. W duchu tego zarządzania zostały ratyfikowane i podpisane przez Jego Eminencję Kardynała CrescenziSepe, Prefekta Kongregacji Ewangelizacji Narodów w Lyonie, 6 maja 2005 r.

DODATEK

Nota historyczna

1. Dzieło Rozkrzewiania Wiary zostało założone w Lyonie w 1822 roku przez zespół osób świeckich, wśród których czołowe miejsce zajmowała Maria Paulina Jaricot. Dzięki zachętom Papieży, Dzieło to rozpowszechniło się w diecezjach Francji, następnie w innych krajach Europy, a później i w Ameryce. Począwszy od roku 1928 zaczyna być stopniowo zakładane w Kościołach misyjnych. Obecnie istnieje w 110 krajach. Aby mu zapewnić szybszy rozwój oraz charakter bardziej uniwersalny, otrzymuje 3 maja 1922 roku status papieski. Jego główna siedziba zostaje przeniesiona z Lyonu do Rzymu. W ten sposób Dzieło staje się oficjalnym organem Kościoła dla współpracy misyjnej. Światowa Niedziela Misyjna zostaje ustanowiona 14 kwietnia 1926 roku.

2. Dzieło Misyjne Dzieci zostało założone w 1843 roku przez biskupa de Forbin-Janson'a z Nancy. Od początku znalazło poparcie ze strony Stolicy Apostolskiej. Szybko rozwinęło się we Francji, w innych krajach Europy, jak również w Ameryce. Ostatnio zostało erygowane w licznych krajach misyjnych. Oficjalny tytuł Papieskiego Dzieła otrzymało 3 maja 1922 roku.

3. W roku 1889 w Caen, również we Francji, Stefania i Joanna Bigard (matka i córka) dały początek Dziełu Świętego Piotra Apostoła. I ono dzięki poparciu Stolicy Apostolskiej rozwinęło się w większości diecezji Europy i Ameryki. Jego główna siedziba została przeniesiona do Rzymu w 1920 roku. Oficjalny tytuł Papieskiego Dzieła otrzymało 3 maja 1922 roku. Jest ono ściśle związane z Dziełem Rozkrzewiania Wiary.

4. Papieska Unia Misyjna została założona we Włoszech przez o. Pawła Mannę. Od początku uzyskała aprobatę Stolicy Apostolskiej. Rozwinęła się szybko w większości diecezji świata. Oficjalny tytuł Dzieła Papieskiego otrzymała 28 października 1956 roku. Unia, pomyślana jako stowarzyszenie kapłanów, została 14 lipca 1949 roku rozszerzona na zakonników i zakonnice.

5. Na ziemiach polskich pod zaborem austriackim i pruskim pierwsze trzy Papieskie Dzieła Misyjne stosunkowo szybko rozwinęły się w niektórych diecezjach jeszcze w okresie niewoli. Po odzyskaniu niepodległości proces ten również udzielił się z miejsca wielu diecezjom z byłego zaboru rosyjskiego, obejmując również i świeżo powołany do życia Związek Misyjny Kleru. Doczekał się on wcześniej, bo już na początku 1925 roku, własnej centrali krajowej, z przewodniczącym bpem A.J. Nowowiejskim z Płocka.

Kierowany przez niego Związek Misyjny Kleru przejściowo służył swą opieką także i pozostałym trzem Dziełom, dopóki Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary i Papieskie Dzieło Świętego Piotra Apostoła nie doczekały się własnej centrali krajowej w Poznaniu (1928 rok) i dopóki centrala krakowska Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci nie ogarnęła swym wpływem wszystkich diecezji z byłego zaboru pruskiego i rosyjskiego. Po II wojnie światowej Papieska Unia Misyjna Duchowieństwa podjęła swą działalność w 1947 roku, a pozostałe Dzieła w 1970 roku.

PRZYPISY:

1. Sobór Watykański II, Dekret o misyjnej działalności Kościoła *Ad gentes* divinitus, 2.
2. Por. Mk 3, 14-15.
3. Paweł VI, Adhortacja apostolska *Evangelii in untiandi*, 27.
4. Jan Paweł II, Encyklika *Redemptoris missio*, 92.

5. Redemptoris missio, 2.
6. Redemptoris missio, 2.
7. Redemptoris missio, 64.
8. Redemptoris missio, 37c.
9. Por. Redemptoris missio, 37.
10. J 20, 21.
11. Kongregacja Ewangelizacji Narodów, Instrukcja Cooperatiomissionalis, 1 października 1998 r., nr 2.
12. Cooperatiomissionalis, 2.
13. Ad gentes, 29.
14. Jan Paweł II, Konstytucja Apostolska Pastor Bonus, 91.
15. Ad gentesdivinitus, 38.
16. Redemptoris missio, 84.
17. 2 Kor 5,14.
18. Christiani J. Serval, Marie PaulineJaricot, Edition duChalet, Lyon 1964, s. 39.
19. Por. Redemptoris missio, 82.
20. Cooperatiomissionalis, 5; KPK kan. 791, nr 2.
21. Por. Pastor Bonus, 91.
22. Ad gentesdivinitus, 38.
23. Ad gentesdivinitus, 38.
24. Paweł VI, List do Kardynała Aleksandra Renarda, arcybiskupa Lyonu, z okazji Międzynarodowego Kongresu Misyjnego, 22 października 1972 r.
25. Por. Redemptoris missio, 81.
26. Por. Sobór Ekumeniczny Watykański II, Dekret PresbyterorumOrdinis, 10.
27. Por. Sobór Ekumeniczny Watykański II, Dekret Christus Dominus, 6; 11.
28. Por. Pastor Bonus, 85; 91.
29. Paweł VI, Orędzie na Światowy Dzień Misyjny 1968; Cooperatiomissionalis, 4.
30. Por. Redemptoris missio, 84.
31. Por. Cooperatiomissionalis, 6.
32. Redemptoris missio, 58.
33. Por. Redemptoris missio, 85.
34. Por. Ad gentesdivinitus, 36.

35. Por. Redemptoris missio, 79.
36. Por. Redemptoris missio, 82.
37. Redemptoris missio, 84.
38. Por. Ad gentes divinitus, 29; Pastor Bonus, 91.
39. Por. Pastor Bonus, 85.
40. Cooperatiomissionalis, 6.
41. Por. KPK kan. 211, 781: Redemptoris missio, 71; Cooperatiomissionalis, 2.
42. KPK kan. 225.
43. Por. Sobór Ekumeniczny Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele Lumen gentium, 17-33; Dekret Apostolicam Actuositatem, 6; 13; Dekret o działalności misyjnej Kościoła Ad gentes divinitus, 35-36, 41; Posynodalna adhortacja apostolska Christifideles laici, 35.
44. Por. Cooperatio missionalis, 4.
45. Por. Redemptoris missio, 78.
46. Por. Ad gentes divinitus, 35; Redemptoris missio, 77.
47. Por. Redemptoris missio, 83.
48. Por. Redemptoris missio, 84; Cooperatiomissionalis, 4.
49. Por. Redemptoris missio, 79, 83, 84.
50. Por. Redemptoris missio, 80, 83.
51. Por. Christus Dominus, 6; Ad gentes divinitus, 38.
52. Por. Święta Kongregacja ds. Rytów, reskrypt z dnia 14 kwietnia 1926 r.
53. Por. Ad gentes divinitus, 36; KPK kan. 791, nr 3; Redemptoris missio, 81.
54. Paweł VI, Motu proprio Ecclesiae Sanctae, III, 3.
55. Mt 9,38.
56. Por. Cooperatio missionalis, 4.
57. Por. Cooperatiomissionalis, 4.
58. Ad gentes divinitus, 2.
59. Por. Cooperatio missionalis, 4.
60. Paweł VI, List apostolski Grave et incrementum, 5 września 1966.
61. Por. Cooperatio missionalis, 9.
62. Por. Ad gentes divinitus, 5, 6.

63. Por. KPK kan. 756 § 1.
64. Por. KPK kan. 756 § 2.
65. Por. Ad gentes divinitus, 29; por. Pastor Bonus, 85, Redemptoris missio, 75.
66. Pastor Bonus, 91.
67. Por. Redemptoris missio, 76, 83; Cooperatiomissionalis, 3.
68. Por. Ad gentesdivinitus, 38.
69. Pius XI, Motu proprioDecessornoster, 24 czerwca 1929, V.
70. Por. Ad gentesdivinitus, 29.
71. Por. Cooperatiomissionalis, 6.
72. Por. Redemptoris missio, 76.
73. Cooperatiomissionalis, 6.
74. Por. KPK, kan. 459.
75. Redemptoris missio, 1.
76. Cooperatiomissionalis, 2.
77. Por. Ad gentesdivinitus, 38; Cooperatiomissionalis, 15.
78. Por. Cooperatiomissionalis, 7.
79. Cooperatiomissionalis, 7.
80. Por. Cooperatiomissionalis, 8.
81. Cooperatiomissionalis, 8.
82. Cooperatiomissionalis, 12.
83. Cooperatiomissionalis, 12.
84. Cooperatiomissionalis, 6, 12, 13 b, c, e.
85. Redemptoris missio, 84; por. Ad gentesdivinitus, 38; Cooperatiomissionalis, 12.
86. Cooperatiomissionalis, 13 c.
87. Cooperatiomissionalis, 13 f.
88. Cooperatiomissionalis, 13 g.
89. Cooperatiomissionalis, 14, b.
90. Por. KPK, kan. 791, nr 2.
91. Por. Cooperatio missionalis, 9.
92. Por. KPK, kan. 791, nr 2.

93. Por. Jan Paweł II, Orędzie na Światowy Dzień Misyjny, 21 października 2001, 75. rocznica Światowego Dnia Misyjnego. Por. KPK, kan. 1267 § 3; 791, nr 4.